

Kategorie: Pozitivní cena

Vítěz za rok 2023: Michal Berg za kampaň proti automatům na pitnou vodu, které mohou využít jen lidé s chytrým telefonem

Hned den poté, co Správa železnic zveřejnila informace ke svému projektu *Železnice bez plastů*, v rámci kterého bude se startupem Lokni instalovat na nádražích automaty na filtrovanou vodu, zaraagoval Michal Berg článkem a spuštěním petice proti zbytečnému nucení do používání další mobilní aplikace. Petici podepsalo více než tisíc lidí, co je však ještě důležitější - téma nucené digitalizace, která s sebou zpravidla nese zbytečné hromadění osobních údajů, se dostalo do médií. A s ním i apel na rozumný přístup k využívání technologií.

"Voda pouze s aplikací vytváří zbytečné překážky pro velké skupiny lidí: lidi bez chytrého mobilu (což jsou mnohdy starší nebo chudší lidé), ale také pro mladší děti. Pro cizince nebo pro náhodné cestující - kteří mobil mají, ale kvůli troše vody si nebudou instalovat aplikaci," píše Michal Berg ve svém prvním textu z 12. října 2023. *"Já nemám nic proti tomu, když si služby tohoto startupu objedná firma do svých prostor a přeju jim hodně štěstí v tomto byznyse. Jsem ale hodně proti tomu, abychom tohle považovali za normu u služeb ve veřejném prostoru,"* dodal dále spolupředseda Zelených a upozornil tak nejen na zbytečné automaty hrnouce se na česká nádraží, ale na širší problém známý jako digitální vylučování: proces, kdy část společnosti, která z různých důvodů nechce či nemůže využívat některé digitální technologie, nemůže využívat některé služby či má horší podmínky pro zapojení se do celospolečenského dění.

Téma digitálního vylučování se v Česku dostalo do hledáčku zejména po covidové pandemii. V nedávné době se jím ve studích zabývala například Nadace OSF či Česko.Digital. Podle některých jsou řešením digitálního vylučování dostupnější technologie a znalosti, podle jiných je řešením širší "právo na analog" a tedy zajištění nedigitální cesty. Takový přístup je ostatně i součástí programového prohlášení současné české vlády nebo platné legislativy, konkrétně zákona o digitálních službách. Určitou formu "práva na analog" schválil nedávno jeden ze švýcarských kantonů do ústavy, téma silně rezonuje i v Německu, kde se zbytečným digitálním řešením věnuje třeba organizace Digital.Courage.

Ve svém listopadovém textu pro Deník Referendum pak Michal Berg zmínil i další rozměr celé pitkové aféry, kterým je neopodstatněný sběr dat. *"Aplikace Lokni zpracovává váš e-mail, křestní jméno, volitelně pohlaví, dále ID zařízení a unikátní uživatelské ID pro každou instalaci a provozní údaje o využití píték. Tyto údaje jste nuceni poskytnout jen proto, abyste se na nádraží mohli bezplatně napít trochy vody,"* píše Berg. Text pak uzavírá obecným apelem, se kterým by se měli seznámit všichni ti, kdo pravidelně nabízejí technologické řešení jen proto, že je tak nějak...technologické:

"Nemyslíme si, že jeden automat na vodu je klíčové téma dneška. (...) Určitě ale má smysl poskytovat vedení státní instituce zpětnou vazbu k jejich záměrům a postupům. Měli by vědět, že je hloupé řešit technologiemi to, co se dá lépe vyřešit bez nich, že je nepřijatelné vytvářet další zbytečné bariéry — pro seniory, děti nebo chudší lidi, jakož i zaplňovat veřejný prostor dalším vizuálním smogem a reklamou či sbírat o lidech data kvůli troše vody."

Týden před vydáním druhého Bergova článku zveřejnila Správa železnic záměr instalovat podobná pítka na dalších dvanácti lokalitách v Česku. Spolupráce s Lokni je koncipována na pět let.

Odkazy:

- Správa železnic, TZ z října
2023: <https://www.spravazeleznic.cz/documents/50004227/161568164/tiskov%C3%A11+zpr%C3%A1va+ke+sta%C5%BEen%C3%AD/a4509bad-9fdc-4877-8d9e-369ff538b1da?version=1.0>
- Správa železnic, TZ z listopadu
2023: <https://www.spravazeleznic.cz/documents/50004227/162848846/tiskov%C3%A11+zpr%C3%A1va+ke+sta%C5%BEen%C3%AD/8bdadfdb-3c2d-4b59-bcc1-fe0b25efee3d?version=1.0>
- https://www.petice.com/chceme_na_nadraich_vodu_bez_nutnosti_mit_aplikaci_v_mobilu
- <https://medium.seznam.cz/clanek/michal-berg-pitna-voda-na-nadrazi-bez-chytreho-mobilu-na-ni-zapomente-25573>
- <https://denikreferendum.cz/clanek/35856-voda-nanadrazich-jedine-pres-aplikaci-kdyz-nad-lidmi-vitezi-technologie>
- <https://hlidacipes.org/pravo-na-zivot-offline-poprve-v-ustave-cesko-se-muze-inspirovat-svycarskem/>